

11. Savytskyi N. V., Shatov S. V., Ozhyshchenko O. A. 3D-printing of build objects // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Д.: 2016. - № 3. – С. 18–26.

ВИНАХІДНИЦТВО, ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

***Авраменко В. В.,**
патентний повірений України,
Бабенко В.А.,
к. і. н., доцент,
Малашевич А.
магістрантка,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
м. Дніпро, Україна*

Гостра потреба суспільного виробництва у новій техніці, технології, матеріалах, інших знаряддях і засобах стимулюють винахідництво та досягнення науки, які стають фундаментальною базою для технічної творчості. Винахідництво це необхідна стадія у процесі перетворення науки на безпосередню продуктивну силу, а винаходи є найважливішими об'єктами права інтелектуальної власності. Винахідництво базується на науковій діяльності та забезпечує суспільне виробництво необхідними засобами, знаряддями, технологіями, матеріалами тощо.

Винахідництво у будівельній галузі займає найважливіше місце в єдиному безперервному та взаємообумовленому науково-виробничому процесі. Розподіл загальної кількості поданих в Україні заявок на винаходи за основними технічними напрямками свідчить, що 5,7% заявок належить до напрямку «Будівництво». Крім цього, за даними Укрпатенту в 2018 році у розподілі загальної кількості класифікованих заявок на корисні моделі за технічними напрямками 5,5 % заявок належить до напрямку «Будівництво»[5].

Як бачимо, у сучасних умовах розвитку суспільства будівельне виробництво, як і будь-яке виробництво, не може успішно розвиватися та

функціонувати без належного науково-технічного забезпечення. Розвиток наукової діяльності і розвиток будівельного виробництва – це взаємопов'язані між собою процеси. Саме завдяки цим процесам оновлюється арсенал технологій практично в усіх галузях будівництва. З'являються нові типи будівель та споруд, змінюються технології будівництва на всіх етапах будівельного виробництва, що свідчить про утворення нового технологічного укладу в будівельному комплексі. У сучасній науковій літературі наявні наукові розвідки, присвячені цим актуальним питанням [3, 4]. Але проблема винахідництва, як фактору розвитку інтелектуальної власності у будівельній галузі досліджена недостатньо та потребує подальшого розгляду.

Розвиток будівельної галузі та збільшення інвестиційно-будівельної активності у сучасному суспільстві значною мірою залежить від винахідництва, від інноваційної діяльності та науковотехнічного розвитку, технічного рівня продукції, технологій у будівельному комплексі. На слушну думку Салтанової О. С. «Інноваційна діяльність у будівельному комплексі полягає у постійному творчому пошуку і реалізації можливостей інтенсивного розвитку всіх сфер будівельної діяльності. Формою організації інноваційної діяльності є нововведення – процес створення і впровадження науково-технічних досягнень (НТД). Обов'язковою економічною умовою для нововведення є доведення ідеї до практичного використання й одержання прибутку, тобто перетворення ідеї в товар. Однією з найважливіших проблем регулювання інноваційної діяльності в будівництві є проблема ув'язування НТД з організаційно-економічним механізмом його впровадження» [4].

Відносини, пов'язані зі створенням, охороною й використанням об'єктів промислової власності регулюються численними національними нормативними актами, а також міжнародними конвенціями й угодами. Так, Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р., до об'єктів права промислової власності, що охороняються, серед інших відносить: винаходи, корисні моделі, промислові зразки. Відносини, що виникають у зв'язку з набуттям та здійсненням права власності на винаходи і

корисні моделі в Україні, регулюються Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. № 3687-ХІІ в редакції Закону № 1771-ІІІ від 01.06.2000 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2188-14 від 21.12.2000 (далі - Закон)[1]. Згідно міжнародного та національного законодавства винахід має відповідати умовам патентоспроможності, тобто мати новизну, винахідницький рівень та бути придатним для використання.

Винахідництво, інновації та вдосконалення є характерною ознакою розвитку будівельної галузі на сучасному етапі. Будівельна галузь постійно модернізується, вводяться нові будівельні матеріали та технології їх виробництва, використовуються нові конструкції, запроваджуються нові способи будівельного виробництва. Науковці, відмічаючи особливості будівельної галузі, вказують і на певні особливості захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти права у цій сфері. Зокрема, згідно Міжнародної патентної класифікації (МПК) для будівництва виділені індекси: E1 – будівництво доріг, залізниць або мостів; E2 – гідротехнічні споруди; фундаменти; переміщення ґрунту; E3 – водопостачання; каналізація; E4 – наземне будівництво; E5 – замки; ключі; гарнітура до вікон або дверей; сейфи; E6 – двері, вікна, віконниці чи жалюзі взагалі; драбини. Але, на думку Новицького О. П., «виділені індекси в неповній мірі коректно та рівнозначно описують будівництво взагалі та його частини. Для чіткого розуміння стану питання інтелектуальної власності в будівництві необхідно виконати структурування, при цьому пропонується загально галузь поділити на основні 5 сфер: 1. проектування; 2. будівельні матеріали; 3. будівництво будівель і споруд; 4. обстеження будівель; 5. експлуатація будівель і споруд»[3].

Сфера проектування будівель та споруд відноситься до архітектурної діяльності та, як відомо, охороняється авторським правом. Воно не може бути захищено згідно Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі», бо методика проектування, або спосіб розрахунку будівлі,

споруди, конструкції і тому подібного не може бути захищено патентом на винахід або корисну модель[1]. Але сфера виробництва будівельних матеріалів, до якої відносяться будівельні матеріали та технології їх виробництва, вироби та конструкції тощо, є основою для розвитку винахідництва, інтелектуальної власності у будівельній галузі. Саме у цій сфері надаються патенти на винаходи та корисні моделі, зокрема для способу, виробу (конструкції), композиції для компонентів. Окрім цього найважливішим для розвитку винахідництва у будівельній галузі є будівництво будівель та споруд. Зважаючи на те, що «...процес будівництва є способом створення будівель та споруд. Тому для нього основним є патент на спосіб зведення будівель, або наприклад технологію монтажу будівлі, або спосіб влаштування конструкції»[3].

Окрему, важливу роль для розвитку інтелектуальної власності у будівельній галузі відіграє захист прав власності на знаряддя та інструменти праці будівельника. Право на вказані об'єкти права ІВ на думку деяких дослідників не є однозначним, бо вони «...в більшості є просто покращеннями відомих інструментів і більш правильним є отримання охоронного документу на корисну модель, так як не завжди є винахідницький рівень. Якщо інструмент має певний винахідницький рівень, то це взаємопов'язано з певною зміною технологічного процесу, тому захист прав власності окремо на прилад, або спосіб є нераціональним»[3].

Постійна модернізація процесів та обладнання для будівництва, що використовуються при реконструкції та реставрації будівель та споруд має сприяти розвитку винахідництва у галузі. Але досить часто виникає колізія щодо примінення норми Закону такого об'єкту винаходу, як «застосування відомого продукту чи способу за новим призначенням»[1]. Скористатися цією нормою Закону при новому застосуванні відомих пристроїв і способів інколи неможливо, бо вдосконалення та модернізації не рідко бувають незапатентовані і їх використання припиняється з завершенням реконструкції, або реставрації будівлі. Як бачимо, створення і впровадження

технічних удосконалень у будівельній галузі значною мірою залежить від правильного регулювання творчої діяльності, яка полягає у пошуках нових рішень з метою підвищення рівня будівельного виробництва, його ефективності. Такі пошуки мають всебічно стимулюватися державою і потребують чіткого правового забезпечення.

Будівельне виробництво у своєму розвитку постійно спирається на досягнення науки і техніки, та, у свою чергу, ставить перед наукою все нові й нові проблеми та завдання, на які наука має знайти відповіді. Розвиток інтелектуальної власності в будівництві має надзвичайно великий потенціал для інновацій, котрі вже використовуються та потребують більш широкого впровадження. Пошуки способів використання фундаментальних наукових досягнень у практичній діяльності суспільства і має здійснити винахідництво. Прогресивні зрушення, які відбуваються у будівельному комплексі, на основі винахідництва та інтелектуальної власності, є метою інноваційної стратегії розвитку будівельної галузі в сучасному інформаційному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» від 15.12.1993 № 3687-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>;
2. Інтелектуальна власність як джерело якісного розвитку. Загальний огляд для малих та середніх підприємств / За редакцією М.В. Паладія. К.: ДП «Укрбанквідав». – 208 с.;
3. Новицький О.П. Інтелектуальна власність в будівництві [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua> › default › files › node;
4. Салтанова О. С. Проблеми впровадження та діагностика інновацій в будівельній галузі України Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-

комунального господарства на сучасному етапі» 24-26 травня 2017 року, Харків [Електронний ресурс] – Режим доступу: eprints.kname.edu.ua › ilovepdf_com-54-55;

5.«Національна стратегія у сфері інтелектуальної власності на період 2020 – 2025 роки» (проект) [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://nipo.org.ua/activity/stvorennya-efektivnogo-navchalnogo-centru-u-sferi-intelektualnoi-vlasnosti-iv>

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: КОМПЛЕКСНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ НА ПРИКЛАДІ ЕНЕРГОАКТИВНИХ ПЕРЕТВОРЮВАЧІВ СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ

***Федоряцька Н.І.,**
магістр, інженер I категорії НДІ енергетики
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Стаценко В.І.,
старший викладач кафедри РЕА ФТФ, керівник Служби захисту
інформації ДНУ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Стрімкий розвиток суспільства протягом останніх десятиріч призвів до створення нових галузей знань, що забезпечують інноваційний розвиток технологій та сталий розвиток. Конкурентоспроможність товарів та послуг визначається насамперед їх якістю, яка базується на сучасних наукоємних технологіях, основою яких є об'єкти інтелектуальної власності. Інтеграція України у світовий економічний простір потребує системного підходу держави та суспільства до створення та захисту інтелектуальної власності на всіх рівнях [1]. Саме система такого захисту забезпечує отримання справедливої винагороди авторами та інноваторами, яка є необхідною для подальшого наукового та технічного прогресу.

Запропоновано розглянути дану проблему на прикладі впровадження енергоефективних технологій в будівельну галузь. В останній час все більше уваги приділяється підвищенню енергоефективності житлових та адміністративних споруд, оскільки спостерігається постійне збільшення тарифів на енергоносії. Тому перспективним та важливим напрямом розвитку будівельної галузі стає використання при будівництві нових